

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens à Juliano Apostata Jmperatore, perducitur vsque ad obitum
Theodosii Augusti: continet annos XXXIV.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 382. Damasi Pap. Annus 16. Gratiani 16. Valentin. 7.
Theodosii 4. Imppp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14548

IESU CHRISTI Annus 382.

DAMASI PAP. GRATIANI 16. ANNOS VALENTINI 7. IMPER. 16. THEODOSII 4.

I. TRECENTESIMVS octogesimo secundus Domini annus Consulatu Syagrij secundo cum collega Antonio annotatur: quo Romae Concilium celebratum est ex Episcopis diuersarum prouinciarum, nempe Orientis, aliarumq; Catholicois ibis regionum. Inter alios aut uenerunt Paulinus Episcopus Antiochenus, & ex Cypro insula Epiphanius Episcopus Constantiae: de his n. haec S. Hieronymus ad Eulochium: Cumq; Orientis & Occidentis Episcopi ob quosdam Ecclesiarum dissensiones Romam Imperiales littera contraxissent: uida adiuu ab eis uisus Christi, Pontifici Paulinum Antiocheni uisus Episcoporum & Epiphanium Salaminae Cyprae, quae nunc Constantia dicitur. Quorum Epiphanium etiam hospitium habuit (S. Paula scilicet mater Eulochij) Paulinum in aliena manentem domo, quasi proprium humilitate posuisset. Quorum accessu uirtutibus, per momenta patriam deserere cogitabat; non domus, non familia, possessionum, non aliquid rei, quo ad saeculum pertinet, memor, sola (si dici potest) & incomitata ad eorum Antonium atq; Paulinum peregrare gestebat. Tandem, que ex caesa hyeme, aperto mari, rediens ad Ecclesiam Episcopi, & ipsa uoto cum eis ac desiderio nauigauit. huciq; Hieronymus, quibus non tantum Episcoporum aduentus Romam ad Concilium significatur, sed tempus, quo Romae manserunt, patet innotescit, nempe cominatoratos esse Romae usq; ad sequentis anni ueris tempus.

Idemq; S. Hieronymus h. ad Principium scribens tradit se quoq; tum Romae O. ienae uenisse cum ipsidem sanctis Episcopis; nam ait de S. Marcella: Deniq; cum & me Romam cum sanctis Pontificibus Paulino & Epiphano Ecclesiasticis traxisset necessitas, &c. indicat his sane uerbis Hieronymus, se uocatum a Damaso. Sed quod ait uenisse Romam cum ipsidem nominatis Episcopis; haud puto intelligendum eum Antiochia uia cum Paulino soluisse, uel cu Epiphano & Cypro insula: nam cum ipsius sententia (ut dictum est superius) constet, ipsum apud Gregorium Nazianzenum permanisse Constantinopoli usq; ad tempus, quo idem Gregorius Episcopatum eius Ecclesiae consecutus est: plane apparet eum non ante praeratum annum recessisse Constantinopoli: quem quidem haud existimo Antiochiam reuersum esse, ut cu Paulino & Epiphano se Romam conferret; sed Damasi nonitum litteris, uenturum Romam, ite per Graeciam suscepisse, eoque tempore Athenas adire uoluisse: ipsum namque potuisse Athenas, uerba haec in cōmentariis in Zachariam & fidem faciunt: In arce, inquit, Athenensium iuxta simulacrum Minerae, uidi sphaeram creatam, grauisimam ponderis, quam ego pro imbecillitate corporis mouere uix potui. Cum quererem quidnam sibi uellet: responsum est ab uerbis eius cultoribus, at holarum in illa massa fortitudinem comprobari, nec prius ad agonem quenquam descendere, quam ex leuatore ponderis sciat, quis eum debeat comparari. haec ipse. Sicigitur qui Constantinopoli recedens per Graeciam in Italiam uenit, ipsidem Episcopis eodem tempore uocatis Romam uenientibus perit occurrisse. Venisse etiam uocatus & ipse a Damaso Papa, qui eo in responsionibus Synodalibus ueretur. Coniugisse aut uidentur ipsius Hieronymi & aliorum Episcoporum Romam aduentus autumnali tempore: nam cum ad Acellam scriberet dicat se prope triennium Romae mansisse, minime tamen absolutis, rursusq; eiusdem Hieronymi in Apologia aduersus Rufinum allegatione certum sit, ipsum mente augusti Roma profectum: certe quidem ipsam hoc anno, autumnali (ut dictum est) tempore, uel hyeme Romam uenisse oportuit.

III. Venit ad eandem Synodum Romae Achilius Episcopus Thessalonicae, Anemius Episcopus Syrmij metropolis Lillyci, Valerianus Episcopus Aquileiae, S. Ambro-

sius Mediolanensis Episcopus, & alij qui nominati habentur in Epistole Synodalis inscriptione Constantinopoli hoc anno tempore Concilij Romam missi; licet pauco tantum modo ibi nomina Episcoporum habentur expressa, reliqua silentio praetermissa: nam (ut de aliis raseamus) nec Paulini Antiocheni, nec Epiphani, quos constat interfuisse Synodo, in ea Epistola nomina recensentur.

Sed quid inter haec moliantur Orientales Episcopi, qui anno superiori inter fuerunt Constantinopolitano Concilio, cum litteris Theodosij (ut diximus) Romam ad Synodum uocarentur? Aucto consilio subterfugium quauis occasione captantes, ueniunt ex conducto Constantinopolim; persuadent Theodosij, maximam iacturam passuras Orientales Ecclesias ob eorum absentiam, haereticis etsi ab eis expulsis, praeter foribus tam excubantibus, paratis in eas irrumpere, cum illas pastoribus, uacuis uisissent: factis factumq; Damaso fore addiderunt, si Constantinopoli ipsi Concilium celebrantes, Romam ad Synodum legatos Episcopos mitteret: quod & persuasum Theodosio fuit. Cogunt itaq; Constantinopoli Concilium, ad quod etiam plures absentes uocant Episcopos, & inter alios nomine Imperatoris accersendum, cui at Gregorium Nazianzenum, puto quide ut tanti uiri praesentia ipsorum Synodus maiorem sibi conciliaret auctoritatem. At quid ipse respondeat, ante qua describamus, quo statu ipsius res littera essent, cum Constantinopoli reuersus est Nazianzenus, operae pretium est recensere.

Cum in patriam peruenisset, eamq; Ecclesiam adhuc pastore destitutam ab obitu parentis comperisset; ne illud subire onus coegeretur, nihil antiquius habuit, quam ut ageret cum Metropolitano Antistite Helladio Caesariensi de creādo Episcopo Nazianzeno. saluatus enim ab eo literis tempore festi Paschalis, in ex alia ita rescriptis: Nunc autem parum ex haec graui & caliginosa uita Aegypto egressus, & iusto ac lateris opere, cui assingimur, liberatus, ad promissionem terram transire concupisco: Hanc nobis precare, si quid tibi cura est quam praclarissime de nobis mereri. Tui uero utinam uisio & inuoluntati sapienter coniungat simul cum Ecclesia festum celebrare. Quod si mihi senectutem quoq; beneficia uestro ergo clementer licuerit, constituto nimirum a uobis huius Ecclesiae Episcopo, quem Spiritus sanctus designauit: egresso opere perfuncti fueritis paterniq; (ut sic loquar) benedictionibus digno, haec ad eum, qui tibi ius eius Ecclesiae uendicatur.

Annuat Helladius Gregorio, Ecclesiaeq; Nazianzenae praefecit Eulalium, quem missis illuc Episcopis prouincialibus ex more ab eisdem ordinandum curauit: Non adhuc autē consolidata fuisse uidentur & uis recepta, quae de facta diuisione prouinciae Cappadociae in duas sunt dicta superius, per quam Nazianzum sub Metropolim Tyaneanem redacta uidebatur: nisi sic constitisset, non Caesariensis Archiepiscopi sed Tyanelis id munus erat. Sed quid accidit? Falsus rumor increbuit, inuito Gregorio id factum esse, eumq; etiam ab Helladio sede paterna spoliatum. Quo & Gregorius Nysseum perlato, cum de his Gregorio Nazianzeno literis condoleat, ita ipse ad illum rescripsit: De nobis autem & Dominis Episcopis ne quisquam, obsecro, falsos sermones iactet, eos nimirum, inuito nobis ac repugnantibus, Episcopum alium nominasse. Non enim uis que adeo illu contempsum sumus, nec ita infesto odio in nos commouentur: sed multum diu, obrestatus propter effectum annis & emortuum corpus, simul etiam quod neglecta Ecclesia grauitatem pertulisset, hanc nobis ab in gratiam postulat, nec Ecclesiasticis legibus aduersantem, & nos resocillantem, ut in Ecclesia pastor daretur, qui & praecipuis tuis datus est, pietate uestra dignus, quem tibi quoque in manu tradeo & colloco: uenerabilem dico Eulalium, cuius uirtutem manibus inuicem mihi contingat. Quod si quis est, qui putat, Episcopo ueniente, alium institui non debere (prohibitum id enim est decreto Magni Concilij Niceni) si sciat, sene haec quidem in parte nobis causa superiorum esse. Inter omnes enim constat, me non Nazianzenum, sed Sazimorum Antistitem creatum fuisse, timetis patriam reuerentia, & eorum, qui supplices hoc a me contenderunt, ad breue tempus praefecturam quasi hospitales accepimus. haec Gregorius, qui & de hoc quoq; calumniam passus est, cum obtrechatores in eum teie susurrarent, ipsam nimirum

RYNT AD SYNODVM.

Apud Theod li. 3. 69.

IV. ORIENTALES VITANT ROMAN. SYNODVM.

GREGOR. NAZ VOCAVIT CONSTANTINOP. AD SYNODVM.

V.

Greg. Naz. Ep. 14. RES GREGOR. CVM EST REVER. SVS IN PATRIAM.

VI.

FALSVS RYMOR DE GR. G. SEDE PRIVATO.

Greg. Naz. Ep. 43.

EVILIVS EPISCOPI NAZ CREATV.

Hieron. p. 27. CONCIL. ROMANVM.

Hieron. p. 61. HIERONYMI REDITV ROMANVM.

Hieron. in Zach. c. 11.

EPISCOPI ALII QVI VENI.

fallu contemptibile partiam Eccliam, qui uerax ad eo affectat. Has vero scilicet me uolens aramnas ipse suas, pro solatio sic uerbis cecinit:

Et uera ad patris idem remeare penates
Me uoluit, morbus natum, curisq; molestus:
(Cura homini porro cruce & letale uenenum est)
Exigne fessos recreari corpori artus,
Insigni pastore dato, ne Praesule cassus
Aggrederetur ones quosquam, raptasq; voraret,
& paulo post subdit:
Pari hominum nostris omnino incredula morbi
Vsq; memi tacito latebat marmure nomen.
Meq; pum nimio populum contemnere fastu
Censabat, si non uerba iactabat aperis.
At cerui nostras, qui cerunt canida, dolores,
haec & alia ipse.

VII.
GREG. RE-
CESSAT VE-
NIRE AD
SYNOD.
GREG. NAZ.
EP. 55.

Cum autem hoc statum res Gregorij essent, & ad Synodum Constantinopolim Imperatoris Theodosij nomine literis Praefectorum accesserunt, ita ipse breuiter ad Procopium primo scripsit:

Ego, si uera scribere oportet, ita animo affectus sum, ut omnia Episcoporum Concilia fugiam: quoniam nullius Concilij sinem letum, sanctorumq; uide, nec quod de ipsorum malorum patius, quam accessionem & incrementum habuerit. Permetas enim castigationes & dominandi cupiditates (ac ne me quaso molestum & impudicum existimes hac scribentem) ne uis quidem uerbi explicari queant: cuius in culpam uocabatur, dum de aliena uindicam fert, quam ut aliorum peruersitatem comprimat. Quocirca egeret me collegi, animamq; securitatem in ista quiete solitudineque mihi positam iudicari. Nunc uero huic quoque meo iudicio patenti morbus accedit, quippe qui me ita distorquet, ut quidam ferre extremos spiritus essent, nec ulla re me ipso rti queam. Atque ob hanc causam quoscat mihi tua animi magnitudo & deiq; operam, ne pientissimus Imperator me uerba condemnat: sed infirmitati ueniam det, ob quam se quoque nobis, instar alium cuiusdam beneficii hoc postulaueris, secundeque potestatem fecisse uideat. haec ad Procopium tunc Gregorius, re curans plane ad coeuentus illorum accedere, quos inter se discordia seiebat esse coactissimos, fauentibus alijs Flauiano, alijs uero Paulino. Cum autem uisus iteris litteris, imo edicto Imperatoris importunius uocaretur, ita ad Olympium praefectum Cappadociae:

VIII.
GREG. VO-
CATVS ITI-
RYM SE
EXCYSAT.

Hoc mihi morbo ipso grauius est, quod ne egrotanti quidem fides habetur, sed peregrinationem ita longam inire uideor, atque in modico tumultu me intrudere: quorum fecissent ita amari, ut hoc nomine gratia quoq; corporis afflictionis propensum habeant. Quia tamen & a negotiis remota uita ratio actiosa uita splendore praesentior est. Hoc illis scriptum quoq; itario non ita pridem scripti, cum idem ab eo edictum accepissent. Magnificientiam autem tuam rogo, ut pro nobis quoq; id scribere edigentur, quippe quem morbi nostri locum testem habemus. Arguimus enim est detrimendum illud, quod uincit accepimus, cum per corporis infirmitatem nec ad te accurrere, nec te sui nobis liceret, Principe adeo commodo, tamq; admiranda uirtute praedito, ut praesidia quoque ipsa magistratus tu excellentera sint ea gloriam, quam alij toto imperij tempore consequuntur, haecenus Gregorius, qui nou sic contempnit Synodos, ut communis Ecclesiae uilicaris causa, cum se occasio daret, accedere penitus recusat: sed Synodi illorum uitam accessum, quos quales essent, & quam praeter ius Flauianum influrissent, superiori anno plus satis (ut uidimus) expertus fuerat. Nam quantum ipse illis Patrum consentibus detulerit, & pro Ecclesiae pace sollicitus fuerit, dicemus inferius.

IX.

Qui igitur declinantes Romanam Synodum Orientales Episcopi conueniunt Constantinopolim, Legatos Romanam miserunt ad congregatum ibi Concilium, literasq; dedere, quibus quae gestissent anno superiorem in generali Synodo, patet significari. Recitantur eadem literae a Theodoro, quae se habent:

Damasus honoratissimus & cum primis reuerentis fratribus ac collegis, Damasus, Ambrosius, Brittoni, Valeriano, Nicholo, Anemio, Basilio & ceteris S. Episcopis in celebri urbe Roma conuocatis sanctum Concilium Orthodoxorum Episcoporum in ampla urbe Constantinopolim coactum in Domino salutem.

a Greg. Naz. carm. quo queritur de caluitate sua.
c Greg. Naz. ep. 55.
c Greg. Naz. ep. 76.
d Apud Theod. ii. c. 9.
e Epistol. Concilii Constantinopol. anno 382.
f Basilius

Multitudinem calamitatum nobis a demeritis scilicet ariana principibus inflaturam, uestra reuerentia tanquam caritatem ignara exponere, narrareq; erit fortasse superuacuum. Nam neq; uestram pietatem res nostras tam paruo estimare arbitramur, ut de his docenti sitis: pro quibus deberet nobiscum uia condolegere: neque eiusmodi sunt temporales illa, quibus uoluit, iactamur, uti propter eorum paruitatem vos latere queant. Quamtem tempus perfectionis adeo super praeterit, ut non illi solum, qui in eo afflictati erant, rerum etiam eorum amici, qui propter amorem in dolorum cum illis uenerant societatem, recentem eum memoriam tenent. Nam heri (propet dixerim) & multo tertius, nonnulli ex illis uinculis liberati, & infirma ferre afflictionum genera per se ad Ecclesias suas redierunt. Aliorum autem exilij cruciatibus extinguerunt reliqua dumtaxat in patriam sunt reportata. Quidam post reditum ab exilio, in suorum hereticorum adhuc sententiam inuidentes, grauiora tormtata in sua ipsorum, quam in aliena regione tolerarunt, & more S. Stephani lapidibus obruti occubuerunt. Alij uero cruciatibus dilacerati, signata Christi & uibices in corpore adhuc circumferunt. Porro pecunia iacturam, amissiones ciuitatum, quas incolabant, proscriptioes, singularium infidelitas, contumelias, carceres qui poterit enumerare? Nam afflictionum genera nobis impactarum uix uix uero comprehensibilia possunt, propter ea fortasse, quod pum peccata debita nobis per soluta da erant. Fortasse autem, quod benignus Deus per ingentem rerum aduersarum multitudinem nos exercere uoluit: pro quibus Deo certe agende sunt gratiae, qui per tot cruciatum seuus suos erudit, & secundum multitudinem miserationum sanctorum rursus eduxit nos in refrigerium.

Nobis quidem diuturno otio & multo tum tempore, tum labore ad Ecclesiarum emendationem opus est, uti corpus earum tanquam diuturno morbo uexatum, curacionibus pedetentim aduocatis, recreantes, tandem ad praesentiam pietatis (sanctam reddimus. Nam est uidentur perfectionis asperitate generum liberati, & Ecclesiam ad hereticis occupatas modo recuperasse: tamen lupi nobis per multum facessant molestis: atque licet ad ouibus abacti sint, ita filius tamem gregis disperere, comuentus contrarios nobis audacter opponere, populi seditiones concitare non cessant: deniq; nihil omnino praetermittunt, quod Ecclesiam quicquam asserere possit inuadendi. Itaq; erat ut diximus per nos saluam, ut in his rebis rite constituendum ipsi tempore collocarem.

Leni uero, quoniam res, quae fraternam uestram erga nos charitatem dilaceratis, Concilio Dei uoluntate ac uota Roma coacta, nos uelut membra propria per Imperatorem sanctissimi literas accesserunt: ne cum nos soliam antea res acerbis solere coacti essent, nunc Imperatoribus de pietate consentientibus, sine nobis uos regnaretis, sed potius, (ut loquitur apostolus & yrnos uobiscum uoluerunt: est certe nobis in oporati, si possit fieri, Ecclesiam penitus relicti uestro desiderio, aut necessario potius Ecclesie negotio inferre. Quia enim nobis dabit penam sicut columbae, & uolabimus, & requiescentis quid uos? Veram quoniam hoc modo Ecclesia super uinuatata uulauerit, & res a pleriq; fieri omnino non queat, propterea quod Constantinopolim mandato litterarum superiori anno a uestra reuerentia post Concilium Aquileiense ad sanctissimum Imperatorem Theodosium missarum, ad interducat Constantiopolim usque faciendum nos preparauimus, atque de hoc pro Concilio celebrandum consensum Episcoporum, qui in praesentia manserunt uos uobiscum attulimus: uicario neque longiore itinere opus esse expectabamus, neque de uis alio omnino ante acciperamus, quam Constantinopolim in rruum conuentum esset. Huc accedit, quod tempore praesentis angustiae, neque ad longius iter parantem, neque ad Episcopos in singulis praesentibus, qui sunt eisdem nobiscum communitatis, de hac re commonefaciendos, neque ad eorum consensum obtinendos satis statq; dedit.

Itaque cum & haec & alia praeterea compleret maiori partem Episcoporum impedimento sint, quo minus ad uos ueniam: idcirco quod secundo in loco faciendum erat, tum ad statum rerum Ecclesiasticarum rite ordinandum, tum ad ostendendum, quanti uestra erga nos charitatem asserimus, illud certe fecimus: quippe orantibus reuerentissimos, honoratissimosq; fratres & collegas nostras Episcopos Cyrracum, Eusebium, & Priscianum, uti laborant ad uos proficiscendi suscipere non uerarentur. Qui quidem non solum uos exponunt, quam uestra uoluntas pacis studiosa sit, & quo pacto nihil aliud quam Ecclesiae concordiam sibi proponat, ue-

STATI
ECCLESIAE
ORIENTA-
LIS.
X.
IUGES IM-
PSTATIO
HARRITI-
COLVM.
XI.
EXCYSATIO
EPISCOPI.
XII.
LEGATIO
A SYNODO
CONSTAN-
TINOP.

nam etiam quam ardentis studio ad sanam fidem tuendam accensum perficere significabunt. Nam perfectionum procellas, cruciatu, minus imperatorias, crudelium magistratum violentiam, aliamque rerum incommodarum tentationes, quas ab hereticis sustinimus, pro fide Evangelica a trecentis decem & octo sanctis Patribus Nicæa tribus in hisce confirmata perlinimus. Et enim ista fides tunc à nobis, tum à vobis, tum ad omnibus, qui non verbum veræ fidei pervertunt, approbata debet: quippe cum & antiquissima sit, & lacro baptisimatis, quo tincti sumus, consentanea, & nos doceat credere in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, hoc est, in divinitatem, potentiam, & substantiam unam Patris & Filij & Spiritus sancti, æqualem dignitatem, & coeternum regnum in tribus personis, id est, in tribus personis: adeo ut neque quisquam loci detur possessio. Sabellij heresi, qua confunduntur personæ, hoc est, proprietates earum tolluntur: neque blasphemia Enochianorum, Arianorum, aut eorum qui Spiritum sanctum oppugnant, quicquam habeat ponderis, que quidem assentiam, naturam & divinitatem Trinitati discernit, & ea que nec creata est, & consubstantialis est, & coeterna est, naturam posterius gentium, aut creatam, aut que sit alterius essentia, tribuit.

XIII.

SECRETATA IN PRIORI SYNODO CONSTANTINOP.

Nos autem doctrinam Domini incarnationis integram & perfectam tenemus, & neque economiam carnis Christi vel anima vel mentis expertem vel imperfectam esse affirmamus, sed agnosimus & verbum Dei ante facula omnino perfectum esse, & perfectum hominem in novissimis diebus pro nostra salute factum esse. Acquisita de fide à nobis libere cognoscitur prædicata summatim distinximus: de quibus pleniorum cognitionem animi poteris percipere, si libellum, Concilio Antiochia convocato de fidei decisione editum, & cum etiam, qui superius anno à Concilio generali compositus est, legere placuerit: in quibus tum fidei nostram verbum explicavimus, tum heresibus nuper excoxiati anathema scriptis proditum denunciavimus.

XIV.

DE FLAVIANI ELECTIO-NE.

De administrationibus autem que sunt cuiusque Ecclesie propria tum veteri (vti nos) lex est, tum sanctorum Patrum in Concilio Nicæna decisio: vt videlicet singulorum provinciarum, aut imperii vna cum finitimus, modo ipsi ita vnum fuerit Episcopus, impertinet ad Ecclesiarum commodum sui ipsarum provinciarum ordinem. Ex cuius legis & decisionis præscripto, scilicet, tum alios quoque Ecclesias apud nos administratas esse, tum illas singulorum Ecclesiarum sacerdotes delectos. Vnde Ecclesia Constantinopolitana recens (vt ita dicam) adificata, quam que ex hereticarum blasphemiam, tanquam ex ore leonis per misericordiam Dei nuper eripimus, reverentissimum sanctissimumque Nectarium in Concilio generali communi omnium consensu, præsentem Theodosio Imperatore religiosissime, totius demque cleri, totiusque civitatis suffragio Episcopum constitutum. Ecclesia autem vetustissima & vere Apostolica Antiochia vrbis Syria, in qua primo venerandus Christianus vbi nomen auditum est, reverentissimum & sanctissimum Flavianum Episcopum illius provincie & diocesis Orientales in vnum convenientes, tota illa Ecclesia (vti canon postulat) suffragante & velut vno ore vnum illum honorifice collaudante, Episcopum nunciarunt, qua quidem ordinatio, vti legitima, communi Concilio consensu approbata est.

XV.

DE CON-IRMATIONE CYRILLI EPISCOPI HIEROSOL.

Perro Ecclesie Hierosolymitana, qua est aliarum omnium mater, reverentissimum & sanctissimum Cyrillum Episcopum vobis ostendimus, tum ab Episcopis provincie (vti canon vult) inapprobata creatum esse, tum pluribus prælati aduersus Arianos vnum in locis concessisse. Quibus rebus tanquam legitime & secundum Ecclesie canones constitutum, obsecramus vestram reverentiam, vti congratulatur: spiritali charitate nos vultuo deuocente, & timore Domini, qui omnem humanam affectionem reprimat, Ecclesiarum que adificationem amoris illi & benevolentia, qua singulis singulos complectuntur, longe antepont. Quod si doctrina fidei ad hunc modum communi consensu stabilita sit, & charitas Christiana in nobis confirmata: posthas desinemus discretiliter, quod Apostolus à condemnationem est, nimirum: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cepha: atque omnis cum sumus Christi, qui in nobis non est diuisus, corpus Ecclesie, Dei largiente gratia, integrum conferuabimus, & ad tribunal Domini silentis animo sustinetur. Ipsi contra Arh, acty, & Eunomy insaniam, qui etiam contra Sabellij, Photini, Marcelli, Pauli Samosatani, & Marcionij amenitiam scripserunt. Simili ratione & noua Apollinaria doctri ma palam anathema indixerunt: quando quidem nos, inquirunt, doctrinam incarnationis Domini integram tenemus, &

neque, carnis tunc economiam anima mentisque expertem aut imperfectam affirmamus. In tenus Synodalis epistola secundi Constantinopolitani Concilij ad Synodum, qua Romæ hoc anno agebatur.

Quoniam animo, quoque consilio ista scripserint Episcoporum congregati Constantinopoli, recte cognoscet, lector, si memoria retines, que gesta sunt anno superioris ab eisdem Episcopis in Concilio generalibus confidentibus: nempe in hoc incubuisse, vt iustis quibusdam prætextibus declinarent Romanam Synodum, in qua redditi rationem essent de Flavianij electione perperam facta aduersus Paulinum, cui cum Ægyptijs Occidentales fauebant; patereque de canonibus ab eis statutis, num recte legitimeque sanciti essent, iudicandi fuissent. Sed & quod superius attigimus & magno opere displicet, vides ex iis ingratum de Gregorio Nazianzeno eorundem Episcoporum silentium, & inanem fallaciam ostentationem iactantiam de Constantinopolitana Ecclesia ab hereticis liberata: itemque quod de Flavianij electione dicitur ab Episcopis provincialibus habita: Synodi enim id tunc fuisset operis, ex Gregorio satis superius demonstratum est. Verum & quod intelligis nullam hic haberi mentionem de primatu sedis Constantinopolitane post Romanam, sicut de aliis rebus in Synodo institutis: tam manifeste apparet, vel id minime factum, vel si vere corrigi, illud fuisse clandestinis suffragijs sancitum, latereque voluisse tam Damasum Romanum Pontificem, tum Timotheum, quos scirent habituros acerrimos aduersarios.

Quid autem Romæ his acceptis literis Synodalibus, auditique Legatis, factum sit, lateo deperire enim Acta Romani Concilij: nam que Theodoretus de damnatione Apollinarij atque Timothei facta dicit post has acceptas literas in dicto Romano Concilio, haud ei satis aptari posse videntur, nam in literis Orientalium nulla reperitur facta mentio, quod ipsi petierint damnandum Apollinarem ab ipso Romano Pontifice. Sed & sequens fidei professio, quod scripta esse appareat in legitima codicum lectione ad Paulinum Episcopum Antiochenum absentem, nequaquam ab ista Synodo potuit esse confirmata: nam de Paulino (vt dictum est, ex S. Hieronymo) liquet Romæ hoc tempore eidem interfuisse Synodo, nec nulli absoluti, Antiochiam reuersum esse. Ceterum quoniam consilio ab eodem Theodoro, loco Paulini Antiocheni, positus fuerit Paulinus Thessalonicensis, cum ne nunc, nec ante ea tempore Nicæni Concilij præfuerit Ecclesie Thessalonicensi aliquis Paulinus nomine, suo loco superius pluribus demonstratum est. Scias ergo, eadem à Theodoro sub hoc Romano Concilio posita, iure meritoque collocata esse in superiori Romano Synodo aduersus heresim Apollinarij congregata, de qua pluribus actum est.

Ceterum licet huius Synodi Acta non extant: tamen que in ea fuerint definita, ex rerum euentibus indicantur. Cum enim Paulinus reperitur (vt dictum est) absoluto Concilio, sequenti anno esse reuersus Antiochiam, atque etiam ipso de sancto, in locum ipsius non sine assensu Romani Pontificis fuisse subrogatus Eusegius, plane eidem adiudicatis sedem Antiochenam ex Synodi Romane decreto, affirmandum est, cum & Paulini partes successores Damasii Romani Pontifices, vt equitiores, defendendas suscepissent. Sed de his inferius suis quibusque annis agendum erit. Admonemus te interim, lector, citate legendum esse Theodoretum in Paulinum & Eusegius plus æquo inuenientem, ac nonnulla à veritate abhorrentia scriptis prosequentem; prout que superius dicta sunt sub priori Romano Concilio aperta luce declarant. Cum inam autem priora iura essent, Flavianij an Euagrij Paulini postea successoris, Ambrosius a testis accedat, apud quem ex rebus gestis, & causa in pluribus Synodis examinata, nulli vel ignorantio, vel priuata affectio locum habere potuit, vt pote hominem sincere veritatis amatorem. Sed de his inferius. Illud tamen æque prudenter factum reperimus, quod Flavianus, quamuis eius ordinatio minime probata esset, toleratus tamē fuerit, nec ab ecd. Catholica anathematis

XVI.

QUALI CONSILIO G. MENTALIUM EST SCOTO-RVM.

XVII.

b Theod. l. 5 c. 10. 11.

XVIII.

PAULINO CAUSA AD- IUDICATA.

c Theod. li. 1. c. 13.

d Ambros. epist. 72.

sententia segregatus, ea nimirum (vt demonst. alium est) ex causa, ne totus fere Oriens vna cum illo, cui communicaret, & cuius causam foueret, à Catholica communicatione pariter seindendus esset.

XIX.

Quod rursus ad hoc ipsum Romanum Concilium spectat in Collectione Crefconiana nobili antiquitate veneranda, tam in Vaticano codice, quam in nostro, post descriptos recentiores superius anathe marismos, & diuinarum scripturarum catalogum, eiusmodi de sedium Patriarchalium prærogatiua editum habetur decretum:

CANON PRÆROGATIUA SEDIVM.

Post hæc omnes Propheticas & Evangelicas & Apostolicas, quas superius deprimimus, scripturas, quibus Ecclesia Catholica per gratiam Dei fundata est; etiam intemanson putauimus, quod quamuis per Orbem Catholica diffusa, Ecclesia quasi vni thalaminis Christo sit. Sancta tamen Romana Ecclesia nonnullis Sympodiis consensu ceteris Ecclesijs prælata est: sed & Evangelica voce Domini Saluatoris nostri primatum obtinuit: Tu a ei Petrus, & super hæc petram aedificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non præualebit adversus eam: & tibi dabo claves regni celorum; & quacunque ligaueris super terram, erunt ligatae & in celo; & quacunque solueris super terram, erunt solutae & in celo. Adhuc est etiam societas beatissimi Pauli Apostoli, Passi electionis, qui non diuersi, sicut heretici garriunt, sed vno tempore, vno eodemque die, gloriosa morte cum Petro in vrbe Roma sub Cesare Nerone agonizantem, coronatum est, & pariter supra dictam Romanam Ecclesiam Christo Domino consecratus, alijsque omnibus in vniuerso mundo sua presentia atque veneranda triumpho prætulerunt. Est ergo prima Petri Apostoli sedes Romana Ecclesia non habet maculam, neque rugam, neque aliquid huiusmodi. Secunda autem sedes apud Alexandriam beati Petri nomine à Marco e no discipulo atque Euangelista consecrata est: insequi in Aegyptum directus à Petro Apostolo, verbum veritatis prædicauit, & gloriosum consummavit martyrium. Tertia autem sedes est apud Antiochiam beatissimi Apostoli Petri, que habetur honorabilis, eo quod illam primitiuam quam Romanam venisset, habitauerit; & illi primitiuum nomen Christianorum nonnulla genti exordium est. hucusque canon:

2. Mar. 16.

cuius quidem sanctiendi occasionem inde credimus emanasse, quod licet Orientales Episcopi Constantinopoli congregati ad Concilium Romanum nihil se ipsierint de prærogatiua collata Ecclesie Constantinopolitanae super Alexandriam; Damascius tamen hoc ipsum subodotatus, vna cum vniuerso Concilio ista de legitima & antiqua sedium prærogatiua palam scriptis edidit, quo ad auxiliorum retunderetur præsumptio: qua etiam occasione hæc eadem scimus à Gelasio à Papam scriptis prodita in Romano Concilio, & aduersus Acacium Constantinopolitanum Episcopum eadem perentantem sæpius inculcatis.

b. e. sacrosancta, dist. 1. ex Romano Concilio.

XX.

In actis autem Damasi Papæ in Ecclesijs recitari solitis, de quibus inferius erit mentio, habentur aliqua ab eodem Pontifice decreta in Romano Concilio, hocne, an priori, haud certum est: Ac primo, vt decipere atque primitiua à fidelibus darentur; & qui detredarent, anathemate ferirentur; Eadem quoque plebendos sententia, qui fœnorii vacarent. Etiam etiam ab Ecclesia præcipiuntur, qui in euanis sermonibus operam darent: Necnon etiam excommunicandos esse omnes maleficia, auguris, sortilegis, omnibusque alijs superstitionibus vacantes: qua sententia præsertim feminas illas plebendas esse, quæ illuse à demone, se putant noctu super animalia ferri, atque vna cum Herodiade circumuagari. Prohibitum etiam ex præscripto (vt ibi ponitur) Niceni canonis, ne ante horum tertiam diebus festis Missæ caneretur, alijs vero diebus à media hora quarta usque ad nonam fieret liceret. Decretumque ibi ponitur, quo iubetur in fine cuiusque Psalmi apponi, Gloria Patri & Filio, & Spiritui sancto, &c.

XXI.

At hic opportune admonendus est lector, nequaquam fluxisse ab Oriente (quod multi putant) vt in fine cuiusque Psalmi caneretur, Gloria Patri. Licet enim istiusmodi glorificatio Trinitatis, quæ & à maioribus appellata est, Hymnus glorificationis (vt superius dictum est) ab exordio nascentis Ecclesie, ipsi Apostolorum temporibus in Ecclesijs Christianis canit foret; nondum tamen vsu receptum erat in Oriente, vt caneretur in fine Psalmi, sed in

sine hymnorum recens. conf. h. y. tom. v. in Ecclesia Mediolanensi fecit S. Ambrosius, more Orientalem, vt Sanctus Augustinus affirmat: et vel in fine Antiphonarum. licet Callianus docet. Vt autem in fine cuiuslibet Psalmi, Gloria Patri, dicatur, verior est, peculiaris fuit Occidentalis Ecclesie vsus; nam archiepiscopus Callianus de Illudicium, quod in provincia vltimus, vt vno cantante in clausula Psalmi omnes astantes concinunt cum clamore: Gloria Patri & Filio, & Spiritui sancto: nusquam per omnem Orientem audimus. Sed cum omnino silentio, ab eo qui cantat, finito Psalmo, orationem succedere. Hac vero glorificatione Trinitatis tantummodo solere Antiphonam terminari. h. eciple.

1. Anselm. Conf. lib. 1. c. 27. 2. Callian. lib. 1. c. 1. 3. d. r. d. r. mod. c. 1.

Quod autem spectat ad canonem de feminis eo modo à demone illius: eadem ferpe à S. Augustino descripta e habentur, nec non in appendice Ancyrani Concilii, & apud Gratianum sub eodem titulo f. colloca. Occidit quidem auctoritate Severi, hoc tempore tum in Occidente, tum etiam in Oriente maleficorum hominum artes plurimum inualuisse. Qui quidem Severus vsq; narrat quandam Sabbatium monachum à demone illatum, ista mox subdit: Animaduertimus est tamen eodem fere tempore fuisse in Bysantio inuenum, qui cum sicut multis auctoritatem parauisset, eo vsque elatus est, vt se iliam profiteretur. Quod cum plerique temere credidissent, addidit, vt se Christum esse diceret: in quo etiam adto illi, vt eum quidam Episcopus, nomine Rufus, vt Dominum adoraret; propter quod cum postea ab Episcopatu delectum vidimus. Plerique etiam nobis & fratribus reuelant, eodem tempore in Oriente quandam exiisse, qui se Ioannem esse iactaret. Ex quo coniecere possumus, istiusmodi pseudopropheta existitibus, Antichristi aduentum imminere, qui tam in istius ministerium iniquitatis operatur.

XXII. 1. Aug. de serm. c. 1. 2. Mar. 16. 3. Sever. in S. Mar. 16. c. 1.

Sed quod detertius videri poterat, in ipsos sacros Dei ministros præligæ quodque magicum ex caritatum inirepletur. Audi, quidnam de Gerontio diacono S. Ambrosii habeat Sozomenus h. Hic, inquit, cum sub Ambrosio Mediolanensi Episcopo diaconus esset, laudat quæ re motus, vtrum ne præstigijs molitus, an vero demonis insigitationibus ac specibus agitatus, noctu indicabat se Onofrelium (hoc est, demonum genus a finibus cruribus apparet) apprehensum, capite raso, in pistrinum coniecisse. Quæ de causa Ambrosius eum, vt indignum ministrum Dei locutum, præscripto tempore manere demit, & penitentiam expiari iussit. Ille vero cum & medicis præstantissimus, & ad docendum persuadendumque promptissimus, & ad amicos conciliandos accommodatissimus esset; Constantinopolim profectus est eo proposito, vt Ambrosium crimineretur, &c. tradit demum ipsum à Chylofolomo Neccarii successore exauctoratum fuisse. At pleni sunt Ammiani vltimi libri de quæstionibus tum Antiochie, tum Romæ aduersus maleficos his temporibus agitati. Sed reliqua prosequamur.

XXIII. 1. Soz. lib. 1. c. 1.

His igitur de Romano Concilio enarratis, iam superest, vt res gestas S. Hieronymi Romæ toto triennio, quo illic ipsum morari contigit, percelligemus. Ac primum, quod ad publicas pertinet functiones: Damascius Papa, qui eum longe licet absentem de diuina scripturæ locis consuleret, crebrius epistolice ex citate conuocauit; cum haberet præsentem, haud passus est degere otiosum: si quidem in primis eius opera vsus est in conficiendis epistolis ad diuersas consultationes ex duetis Ecclesijs Concilii ad ipsum Romam perlatas: testatur id quidem ipse Hieronymus his verbis: Ante annos plurimos, cum in chartis Ecclesiasticis inuenirem Damascium Romanæ vrbs Episcopum, & Orientis & Occidentis Synodis consultationibus responderem, &c. sed periere hæc omnia cum ipsius Conciliorum Actis adeo egregia monumenta Hieronymi. Quantæ vero tunc ob contuetudinem eum Damaso adeo intimam apud omnes fuerit æstimationis, ipse aliibi ad Astellam scribens ita ait: Antequam domum S. Pauli nossem, totus in me vrbs studia consonarent, omnium pene inualso dignus sumus sacerdotio diceretur. Beata memoria Damascius mens sermo erat, dicebat sanctus, dicebat humilis & discretus, &c.

XXIV. HIERONYMUS QUI APUD DAMASCUM.

Hieron. epist. 11.

Hieron. epist. 99.

Ex his autem quod dicat dignum summo sacerdotio æstimatum, opinati sunt, puto, nonnulli eum de Hieronymi creatum fuisse à Damaso Papa presbyterum Cardinalem,

XXV. DE CARMINALATU HIERONYMI. non

non intelligentes, per summum sacerdotem, quemlibet Episcopatum designari, vt pluribus in notis ad Romanum Martyrologium Notis palam fecimus. Sed & quod intime Damaso in haretet, eam dignitate existimant confectum: quali necesse fuerit, omnem, qui ab epistolis esset summo Pontifici, fuisse Cardinalem; cum de S. Prospero, auctore Gennadio auctorem sit in eodem ministerio vult fuisse S. Leonem Pontifici, nec tamen Cardinalem existisse, vel ex eo alii deduxerunt argumentum, quod S. Augustinus b ad ipsum Hieronymum scribens, hac dicit: *Quamquam secundum honorem vocabatur, quae iam Ecclesiastica videretur, Episcopatus prohetorio maior sit: tamen in multis rebus Augustinus Hieronymo minor est: ita ipse. Sed quae haec multa accipere: quod eate grandior, cui plurimum defendendum erat, quodque Christianus a puero; quod insuper linguarum peritia excelleret; quod nulla aliquando haretici fuerit infamatus; vel spuria sobole auctus: quibus omnibus Augustinū Hieronymo fuisse minorem, liquido constat. Sed & quod superius a nobis pluribus dictum sit, Hieronymum ita creatum esse presbyterum Antiochia a Paulino, vt nunquam passus fuerit alieni adscribi titulo: haud adeo libere possumus, ipso contradicente, eius Cardinalatum susfragari.*

Sed contra ipsam eiusdem Hieronymi assertionem auctor illorum sermonum, quos Augustinus supposuit, & ad fratres de eremo inscripsit (quisquis ille fuerit, hac certe ex parte non nisi impostor dicendus, cum multorum mendaciorum sanctissimum ac doctissimum virum constituerit assertorem, vt in Notis ad Romanum Martyrologium demonstrauimus) hic inquam aduersus eiusdem Hieronymi assertionem hac habet: *Legimus enim, fratres carissimi, sanctum Patrem Hieronymum Cardinalem fuisse in Ecclesia sancti Laurentii martyris, &c.* At quam perspicue se detegit recentiorum auctorem, cum ait: *Legimus: Sed & quod eodem sermone ait sanctum Hieronymum recessisse ab Urbem vna cum Paula & Eustochio, rogata patris illarum; certe existimasse videretur Paulam & Eustochium fuisse sorores, eodemque parente genitas. Vides quos ea assertio ad stipulatores habeat. Sed & idem auctor Cardinalatus Hieronymi quantum calluerit res eiusdem Hieronymi, ex eo intelliges, dum ait ipsum peruenisse vsq; ad Sextum Pontificem, quem constat diem obiisse sub Bonifacio, Consulibus Theodosio octauum atq; Constantino. Rursus vero alius ille anonymus auctor (tutus enim sine auctoris nomine produntur mendacia) qui scripsit vitam sancti Hieronymi, &c. Cardinalatus eius assertor est: sed quot portentosis mendacis consarcinatus sit libellus ille, suo loco dicturi sumus. Ecce tibi iam habes, e quibus fontibus hauserit recentiores scriptores, atque pictores prototypum mutuati sunt. Verum in his non immorandum diutius: sed iam quae sunt germana Hieronymi, prosequamur.*

Damasus diuinarum scripturarum studiosissimus indagator, plura ab ipso S. Hieronymo (vt dictum est) praeferebat, quam quae ab eo abiente accipere consueuerat: haud enim Romae voluit agere otiosum; sed aliqua semper percontatus, pulsans hominem quaestione, latius differendi ansam praebat. Etenim tunc ipsum Hieronymum ea credimus elocubrasse, quae tractationem potius, quam epistolam reptabant, vt pote praesenti traditam, non autem ad absentem per tabellariam missam, nimirum de Ofaana quaestione, appendicem ad tractationem de Seraphim, tractatum de filio prodigo, translationem duarum Origenis homiliarum in Cantica Canticorum, emendationem quatuor Euangeliorum editionum inter se discrepantium, nec non canones Concordantiae Evangelicæ: sed & emendationem quoque Psalterii, Romae cum esset, elaborauit, adque septuaginta duorum translationem accommodauit; sed cursim factam eandem iterum maiori diligentia examinandam subiecit in cudi.

Insuper Romae cum esset sanctus Hieronymus, inter alios exantlatos labores oblatrantem canem Heluidium, hominem impericum, sed blasphemis pollentem compescuit. Fuit hic hostis virginis, vt pote qui diceret eundem esse glorie virgines ac maritatas; eoque sceleris

atq; dementia prolapsus est, vt sanctissima Deipara negare scelestus virginitatem post partum auderet: quem tam sacrilega audentem Hieronymus non confortauit solum, sed & detulit, contemptuque, vt par erat, illum exposuit, qui ex blasphemia sibi comparare gloriam studuit: de eo enim hac inter alia ipse Hieronymus: *Quis te, oro ante hanc blasphemiam nouerat: quis dampno supplicabat? Consecutus es, quod volebas, nobilitas factus in scelere. Ego ipse, qui contra te scribo, cum in eadem tecum Urbe consistam, alibi (vt aiunt) aeternus, nescio Scripsisse autem Hieronymum hunc librum Romae, & Damaso ostendisse, ipse quidem testatur in Apologia ad Pammachium, in qua haec verba leguntur: *Damaso adhuc vinctus sancta memoria Damasi, librum contra Heluidium de beata Maria virginitate perpetua scripsimus; in quo necesse fuit nobis ad virginitatem beatitudinem predicandam, multa de inuestitu ducere nuptiarum. Num vir egregius, & eruditus in Scripturis, & virgo, Ecclesia virginis doctor aliquid in illo sermone reprehendit? in libro quoque ad Eustochium multo durius a de nuptiis diximus, & nemo super hac re lesus est. hac Hieronymus. Porro tractationem illam de custodia virginitatis ad Eustochium Romae iudem scripsit post editum commentarium aduersus Heluidium; quod ipsemet tradidit h, simulque addidit sanctum Damasum eodem argumento carmine & profa scripsisse libellos, ac S. Ambrosium alios: quod ipsum in Oriente Basilius, nec non Gregorius Nazianzenus paulo ante, Chrysostomus vero postea praestiterunt: vt plane intelligas, in istu diuino sanctissimos atque doctissimos Patres tam in Oriente, quam in Occidente, in eadem versatos esse materia, cum diabolus sua monstra erat in medium producturus, impios, qui nobilem Ecclesiae thesaurum voce Domini commendatam, oreque Apostolico praedicatum, maiorum omnium deniq; praeconiis celebratum terre infoderent nulli sui profuturum. Ceterum tractationem illam ad Eustochium de custodia virginitatis, quod post editum in Heluidium commentariū scriptam fuisse constat, vltimo ferme anno eius commorationis Romae, nempe trecentesimo octogesimo tertio, vel quarto, elucubratam esse putamus, ex iationibus superius subiectionibus.**

At non Heluidius tantum reprobatus est eius fuisse falsitatis assertor, licet primus Romae ausus sit tot tantaq; in clamar blasphemias; sed Episcopus Louianus pseudomonachus eidem exiit in impietate collega. Praecursor namq; huius fuit Heluidius; sed egregius potensque confutator vtriusq; Hieronymus, cuius Romam hac tempestate contigit opportunus aduentus. Quam enim oportuit praemunire castas aures, atq; seipre spinis hotti sponse claudere, frontemq; puritatis signare aduersus irruentem aprum de silua tuncta dire vasantem, ac fere de spurcamento? Nam de eo haec Augustinus in *Iouiniana heresi factarum virginum meritum* quando pudicitia conuulsit antiu valuit in Vrbe Roma, vt nonnullas etiam sanctimoniales, de quarum pudicitia suspicio nulla praestiterat, decessisse in nuptias diceretur, hoc maxime argumento, cum eas videret, dicens: *Tu ergo melior es, quā Sara, melior, quam Susanna, siue Anna; & ceteras commemorando testimonio sanctae scripturae commendatissimas feminas, quibus se ille meliores vel etiam pares cogitare non possent. Hoc modo etiam virorum sanctorum sanctam coelatum commemoratiōne patrum conuulsarum & praedicatione frangebatur. Hinc monstro S. Ecclesia, qua ibi est, fidelissime ac fortissime resistit. Damaso nimirum & S. Hieronymo ex aduerso pugnantibus.*

Sed vnde prodierit bestia lutilena, deque eius ortu, modus, habitus & caractere diligentius exquiramus: vt monstrato fonte, qualis inde aqua potuerit emanasse, legetur prudens intelligas. Ab Auxentio Atiano illo seniore qui post S. Dionysium in Mediolanens. Ecclesiam intrusus est, Heluidium originem duxisse, Gennadius auctor est. At Iouinianus cum collegis impietatis sub Catholico nomine & habitu monastico aliquand u delirauit in monasterio Mediolanensi, illo nimirum factos sancto spe ctare disciplinae laudateq; obseruantiae habita colu, cuius cū S. Augustinus meminit, ait: *1. Erat Monasterium Mediolani plenus bonis fratrib. extra vrbes mania sub Ambrosio ministratore, quod in istar mais ex puit latentia ibi cadauera, nepe Iouiniani ac*

4. Genn. de
vir. illust.
c. 24.
b. Apud
Hier. epist.
97.

XXVI.
ASSENTOR
RIA CAR
DINALA
TY 1128
RONIAL

c. Seru. ad
fratres de
eremo 14.

d. Hierol.
c. 22.

e. Apud
Hier. c. 9.

XXVII.
HIERON.
ROMAE
CYBERA
TIONE.

XXVIII.
HELVID.
HIERON.
MYS CON
PVTAT.
E. Hier. con
tra Heluid.

g. Hier. ep.
10.

h. Hier. ep.
22.

XXIX.
IOVINIANUS
HERESI
ARCHIEP
1100.

i. Aug. re
tract. lib. 2.
c. 22.

XXX.

k. Hieron.
de vir. il
lust. in Hel
uidio c. 12.
MONASTI
1142 ME
DIOI.
1. August.
Conf. lib. 8.
c. 8.

fucio.

locios, Deo quidem mortuos, & aquis iam concupiscen-
tiae turgidos.

XXXI.

Id vero factum esse post Limeni Vercellensis Episcopi obitum, quem anno superiori inter fuisse vidimus Aquileiensis Concilio, non autem post mortem Eusebii, Ambrosius in epistola ad Vercellenses declarat: nam quod ibi ait, electionem suam Orientem exemplo probasse, alludens ad electionem Nestarii, qui pariter contra canones catechumenus adhuc electus fuit Constantino-
polititanus Episcopus, quando scripserit, docet. Ad ipsam igitur Vercellensem Ecclesiam viduam pastore morte Limenii S. Ambrosius eam scribens epistolam, egredientes & filios lupos vt caveant, monet his verbis: *Audio enim homines, qui dicunt, nullum esse abstinentia meritum, nullam frugalitatis, nullam virginitatis gratiam. Sicut omnes a sumari prece, delirare eorum, qui iniquam castitatem carnis suam, vt menti subditam faciunt. Quid nunquam fecisset, nunquam scripsisset ad infruendum alius Paulus Apostolus, si deliramentum putasset, gloriatur itaque dicens: Sed castitatis corpus meum & seruitus vestrae, ne alius predicans, ipse reprobus inueniatur. Ergo qui non castigant corpus suum, & volunt predicare alii, ipsi reprobi habentur. An quicquam tam reprobam quam quod ad luxuriam, ad corripulam, ad lasciviam pronocari, quam iucundamentum libidinis, incontinentia fomes, incedendum cupiditati? Quae iste Epicurus nova schola in se? non philosophorum, vt ipsi aucti, sed imperitorum, qui voluptatem praedicant, delicias suadent, castimoniam nullam esse dicant vilitatis. Fuerunt nobiscum, sed non fuerunt ex nobis (neque enim pudeat dicere, quod dicit Euangelista Ioannis c.) Sed hinc postea, prima inueniunt, intra monasterium conuenerunt, nullus erat luxuria locus, interdita ludibrosa disputatio licentia. Hoc deliciae non poterunt ferre: abierunt: deinde volentes redire, non sunt recepti: pleraque enim auiderant, quae deberent cauere. monueram: nihil profeceram. Effervescentes itaque, disseminare talia coeperunt, quibus incitantes essent viciorum omnium. Miserabiles perdidit utique, quod tenuerunt: perdiditque, quod aliquo se continerent tempore. Nunc itaque diabolico studio inuadent aliorum operibus bonis, quamvis ipsi fructu exciderunt, &c.*

Ambrosius epist. 82. AMBROS. ADMONET VERCCELLENS. DE NOVA HERES. b2. Cor. 9.

c. l. Ioan. 1.

XXXII.

Sed egressus est monasterio, quodnam vitae genus Iouinianus impurus exercebat, egrege describit sanctus Hieronymus d. sic exordiens: *Complectum est inuisi verissimum illud proterbum: Canis reuersus ad vomitum suum, & suus locus in volaturo luti, non in omni loco secundae & Petri epistola ponere, ne longum facerem, sed tantummodo ostendi Spiritus sancti vaticinia huius temporis & doctores & haereticos pronunciatam. Denique manifestus eorum denotat, dicens: Veniant in nouissimis diebus illi uires, seducetes, iuxta propria desideria amolantes, &c. Descripsit sermo Apostolicus Iouinianum loquentem huic tam in diebus, & in solata verba trutinatum, promittentem in casu libertatem, cum ipsi corruptionis sermo sit atque luxuria, canis reuertens ad vomitum suum. Nam cum monachum secessu saluaret, & post fordidam trutinam, & nudos pedes, & cibarium panem, & aqua potum, ad candidam vestem & nitidam cutem, ad nullum & elaboratas carnes, ad iura Apicij & Pauciani, ad balneas quoque ac fricas & pommas se conferat: manifestum est, quod terram celo, vitia virtutibus, veniens praeserat Christo, & purpuram coloris eius putet regna colorum. Et tamen ille formosus monachus, crassus, nitidus, dealbatus, & quasi sponsus semper medens, aut uxorem ducat, aut aequalem virginis aetate nuptius probet, aut si non duxerit, frustra contra uos verba agat, & infectus sit: ante nudoeris pede, modo non solum calcato, sed & ornato: tunc pexa tunica & nigra subucula resubarij fordidatus, & pallidus & callosam opere gestanti manum, nunc limi & sericis vestibus, & Atrebatum ac Laodicee indumentis ornatus incedit: rubent buccae, nitet cutis, comae in occipitium frontemque torquentur, protensus est aquilinus, insurgunt humeri, turget guttur, & de ore saecubus vix suspocata verba promuntur, haec ipse de monstruosa metamorphosi monachi in Sardanapalium.*

MITAMOR FHOENS IO VINIANSI d. Hier. contra Iouinianum. d. l. c. l. Pet. 3.

f. Hier. contra Iouinianum. li. 2.

XXXIII.

At huiusmodi sic compositum hominem a S. Hieronymo concinne descriptum, quid illum, lector, putas eruclare potuisse: verbum bonum, an crapulam: si uel Spiritus, an opera carnis: iam tu ipse tibi responde: ego certe aliis uocata etibus insignitum, stigmatibusque notatum predicatorem veritatis, assertoremque uirginitatis

CONVINCIERE HERRIBUS EXPLORATA TORRENTIA.

Paulum Apostolum, dicentem g: *Vsq; ad hanc horam esurimus & sitimus, nudus sumus, &c. ac illud ab Ambrosio aduersus eundem nuper inculcatum: Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo. Nunquid ergo immutata diuina lex, aliter inuocatus est Spiritus, & diuersus a priori Deus inuocatus, quem contra prioribus nunciatum hominibus, contractis oportuerit Apostolos delegisse, dedignatumque Spiritum sanctum per alia organa, quam per ditenta crapula membra palam facere hominibus veritatem? Videtur igitur, quam procul ab sit, vt in oso fonte bestiarum pedibus agitato, vel gutta potuerit fluxisse aquae limpidae veritatis: quod magis intelliges, si antiquiores mente recoles lacunas illas aquarum purentium, ex quibus rituos Iouinianus eduxit, nimirum sordidissimas illas recentitas superius haeretes, carnis spurcicias omnibus praeferebant.*

Ceterum illud, quod miseris, & fortasse laudes, inuenis in homine: ipsam quidem quantumlibet ab iniquitatibus & legibus monachorum penitus abhorret, hand tamen eo petenisse audacia & impudentia, vt & nomen quoque abiecerit monachi, sed retinuerit, eodemque vt diximus ex Hieronymo) magno pere gloriosi soleret: vt ex his intelligant recentiores apostatae, quam deteriores, ex excubioreque Iouinianio existant, qui cum eandem sepe damnatam putentem haereticum denno excitauerint, nomen quoque monachorum vt portentum exhoruerunt. Sed & eo quoque, se Iouinianio priores esse cognoscant, dum haud ille ita improbat fuit illi uirginitatem vt rem detestabilem esse diceret, verum non esse eam tantae excellentiae, vt mereretur praeferi coniugio, sed & equandam. Nec aliter sentire poterat, qui ex Stoicis meritorum aequalitatem acceperat, & ab Epicuro lasciuia: de quo ita Hieronymus eleganter lusi: *Labricus serpens & Proteus noster in uariarum se mutat portenta formarum. Qui enim in coitu & saturitate Epicurus est, subio in retributione meritorum Stoicus efficitur, Hierosolymam Cithiris, Iudaeam Cypro, Christum Zezone commutat.*

Porto eius dogmata ita describit, cum ait: *Proponit breuiter aduersarij sententias, & de tenebrosi libri eius, quasi de saeculis serpens protraham, neque suam uenenosum caput spatu maculoso corpori protegi. Patet quod noxium est, vt possit conteri, cum patuerit. Dicit, uirgines, uiduas, & maritatas, qui semel in Christo loca sunt, si non discrepet ceteris operibus, eundem esse meriti. Nitiur approbare, eos, qui plena fide in baptisimato renati sunt, a diabolo non posse subueri. Tertium proponit, inter abstinentiam ciborum, & cum gratiarum actione perceptionem corum, nullam esse distantiam. Quartum, quod & extremum, esse omnium, qui suum baptisima seruauerint, uiam in regno colorum remuneratiorem. Haec sunt si-bila serpentis antiqui: his consiliis draco de paradiso hominem in exitu pulit, &c. haec Hieronymus: qui & scripta ipsius Iouiniani prorsus delira, incompta, nulla sibi compage coherentia, & protus ineredita fuisse demonstrat. Praeterea eo blasphemiae adactum esse procacem hominem a malo demone impulsam, vt instar Heluidii diceret, Deipatru Mariam desuisse uirginem esse, cum Christus peperit, S. Ambrosius tradidit: sed & illud Manicheorum concernerat, vt negaret Filium Dei ueram carnem suscepisse, idem sanctus affirmat. Eadē de Iouiniani haerese Augustinus k. dum ait eam obortam esse, cum iouenis ipse esse: cumq; addat cito extinctam fuisse, neq; sacerdotem aliquem decipere ualuisse, plane significat his ipsis temporibus Mediolanini monasterio exortu capisse, at non nisi post obitum Damasi Romae innotuisse, & sub Sixto Papa damnatam esse: vt uere intelligas quod dictum est, Heluidium Romae persecutorem fuisse Iouiniani. Porto de Iouiniani & socioru dānatione suo loco dicemus sub Sixto Romae Pontifice.*

Sed profequatur iam reliqua Hieronymi inuentiones. Hoc ipso triennio, quo in Vrbe permansit, elaboratus ab eo creditur liber aduersus Luciferianos: eorum schismati, qui aduersus Damasum ordinauerant Vrsicium, sepius ab Vrbe pulsus, & in exilium relegatus, cum Luciferianis cōspirant, vt libello Marcellini & Faustini Theodosio Imperatori oblati liquer, qui Romae ageres pro Lucifero ac eius sectatoribus, certantem inibat. Quod uero ad

E. Cor. 1. Cor. 9.

XXXIV.

f. Hier. contra Iouinianum. li. 2.

XXXV. HERRIBUS TORRENTIA.

Genes. 14.

k. Aug. de heres. c. 12.

XXXVI. HIERON. LUCIFERIANOS CONVINCIERE TORRENTIA.

reliqua

a. Hieron. epist. 16.

b. Tim. 4.

MARCELLA. VATA. ENTIA. ET. VIZYS.

c. 1. Tim. 1.

XXXVII.

d. Hieron. epist. 147. e. Idem ep. 156. f. Idem ep. 157. g. Idem ep. 158. h. Idem ep. 147. i. Idem ep. 148. k. Idem ep. 150. l. Idem ep. 151.

XXXVIII.

m. Idem ep. 152. n. Idem ep. 153. o. Idem ep. 154. p. Idem ep. 155. q. Idem ep. 156. r. Idem ep. 157. s. Idem ep. 158. t. Idem ep. 159. u. Idem ep. 160. v. Idem ep. 161. w. Idem ep. 162. x. Idem ep. 163. y. Idem ep. 164. z.

XXXIX.

aa. Idem ep. 165. ab. Idem ep. 166. ac. Idem ep. 167. ad. Idem ep. 168. ae. Idem ep. 169. af. Idem ep. 170. ag. Idem ep. 171. ah. Idem ep. 172. ai. Idem ep. 173. aj. Idem ep. 174. ak. Idem ep. 175. al. Idem ep. 176. am. Idem ep. 177. an. Idem ep. 178. ao. Idem ep. 179. ap. Idem ep. 180. aq. Idem ep. 181. ar. Idem ep. 182. as. Idem ep. 183. at. Idem ep. 184. au. Idem ep. 185. av. Idem ep. 186. aw. Idem ep. 187. ax. Idem ep. 188. ay. Idem ep. 189. az.

teliqua Romae scripta sancti Hieronymi pertinet: pauca numerate cogitaret, si conferas cum quotidianis familiaribus colloquiis illis, cum a diuersis de diuersis interrogaretur quæstionibus. Verum audiamus ipsum ad Principiam virginem hæc a scribentem de sancta Marcella ipsius matri: Cum me, inquit, Romanam sancti Paulino & Epiphano Ecclesiastica tractasset necesse, quorum alter Antiochenam Syriae, alter Salamitanam Cyprii rexisset Ecclesiam; & reverende nobilitum feminarum oculos declinare: ita egit, Marcella scilicet, secundam Apostolum b, importune, opportune, vt pudorem meum sua superaret industria. Et quia alicuius tunc nominis esse existimabatur super studio Scripturarum, non vt statim acquiesceret: sed moueret vt alicuius interrogaret, nec vt statim acquiesceret: sed moueret & contrario quæstiones, non vt contentent, sed vt quando diceret eorum solutiones, quas opponi posse intelligeret. Quid in illa virtutum, quid ingenij, quid sanctitatis, quid puritatis inuenirem, verum dicere, ne fidelem credulitatis excedam, & tibi magis solam rem incertam, recordanti, quanto bono carerem. Hoc solum dicam, quod quicquid in nobis longo fuit studio congregatum, & meditatione diurna quasi in naturam versum, hoc illa libauit, didicit, atque possedit: ita vt post professionem nostram, si aliquo testimonio Scripturarum esset oblitus, contentio, ad illum iudicem pergeretur. Et quia valde prudens erat, & mouerat illud, quod appellat philosophi, vt non videretur, id est, dicere quod facias: si ad interrogata responderet, vt etiam sua, non sua diceret, sed vel mea, vel cuiuslibet alterius: vt in eo ipso, quod docebat, se discipulum fateatur, sciebat enim dictum ab Apostolo c: Doceat autem militari non permittit: ne virili sexus, & inter alios sacerdotibus, de obsequio & ambiguis suscipit antibus, facere videatur inuicem. hæc Hieronymus.

Porro ipsa quidem S. Marcella non semper cum quid addidit velle, eum vt etiam adhiber, sed per epistolam id etiam facere consuevit, vt idem sanctus Hieronymus d tradit. Docuit eam inter alia plurimas decem voces, quibus apud Hebræos Dei nomen appellatur. Explicauit f eisdem dictiones Hebraicas, Aletia, Maranatha, necnon Diapsalma g. Græcam vocem, a tractatum h de blasphemiam in Spiritum S. disseiuit i & de aliis variis quæstionibus. Ingenij plane Christiane virtutis Marcella exemplum ediderat: quippe quæ post septem menses, quibus viro coniuncta fuit, vidua relicta (vt testatur S. Hieronymus epistola ad Fuiam k) repudiatis, vt dictum est, nuptiis Cerealis clarissimi v. i., absque vlla vel leui suspitione vitæ castissimam custodierit. Erat & hæc consobrina Pamphili, vt idem Hieronymus tradidit l. Quantum autem eiusdem S. Marcellæ constantia Ecclesiæ Romanæ profecit, cum silentibus ceteris, ipsa se pro muro obiecit, ne hæreticis Originis iam in urbem inuicta vna cum Periacho a Rustino translato, radices higeret, suo loco dictum sumus.

Sed quæ doctrinam Hieronymi consecuta est, quo modo vite quoque monasticæ imitata sit institutum, quod & protopagauit in aliam, idem tradit his verbis n: Suburbicaniis ager vobis pro monasterio fuit, & riuicellum pro siluestre, multoq; ius vobis tempore, vt ex imitatione vestra & confessione multarum gauderemus Romanam sanctam Hierosolimam: crebra virginum monasteria, monachorum numerus obliuio multo: vt pro frequentia seruitutem Deo, quod primo ignominia fuerat, esset postea gloria, hæc ipse. Porro & Marcellæ mater Albina dicendi cupidissima S. Hieronymum sic quærit: de qua ipse o: Certe cū Romæ essem, nunquam tam sustina me vult, vt non de Scripturis aliquid interrogaret: neq; vero more Pythagorico quicquid respoderam, rectum quæbat: nisi sine atque presudicata apud eam valebat auctoritas, sed examinabat omnia & sagaci mente vniuersa pensabat, vt ne sententiam non tam discipulam habere, quam laudantem, hæc de Albina Hieronymus.

Hanc vero adeo illustris feminarum exemplo, alie quoque Romanæ nobiles viduæ Christianæ, quin & virginis cum ipsis adire consueuerunt Hieronymi habitaculum, vt ab eo erudirentur: nam ad Alesiam hæc ipse e: Tene certe scribentium cum ea vixit: multa me virginum crebro turba circumdabat: diuino libris, vt petui, nonnullis sepe differui lectio assiduitatem, assiduitas familiaritatem, familiaritas siluam fecerat. At quam id caste, quam sincere, idem mox subdit: Dicunt,

quid vniuersum in me aliter senserint, quam Christianum dicebat? Pecuniam cuiusquam accipi? munera vel parua, vel magna non sperant in manu mea: as alienum infomiti? obliuio sermo, oculus perulans fuit? &c.

Cæterum inter alias nobiles matronas, feminas Consulares, sancta Paula maiori pietatis studio erga Hieronymum propensior fuit, licet eum ferius nacta esset: nam de illa ita ipse Hieronymus p: Antequam donum S. Paulæ mosemet, totius in me vrbis studia consonabant, quæ tamen ravidius ipsum cognouerat, plus tamen cæteris eius eruditione profecit. Siquidem non ipsa tantum, sed & filia atq; cognata, eius vlti perfectissimum reddidit Christiani, & domus eius veluti in ecclesiam comutata. Erat q; genas maternum eius nobilissimum ex Græchorum ac Scipionum familiis prognatum: matre orâ Bleffilla seniore, patre peregrino, sed regio Græcorum stemmate, Rogato nomen: virginem nacta Toxotium seniore, ex quo quinque suscepit liberos, nempe primo loco Bleffillam, deinde Paulinam, tertio Iuliam Eustochium, quarto Rustinam, quinto, & vltimo Toxotium. Horum vero primogenita Bleffilla nupta, sed mox relicta vidua est: Paulina coniugio iuncta Pamphilio: Eustochium autem virgo permansit: Rustina Aletium virum accepit: Toxotius vero duxit uxorem Læcam Albini filiam Ethnicæ hominis & Gentilitiæ superstitiosis Pontificis, ex quibus genita est Paula junior. Sed agamus de singulis, vt quantum in eis Hieronymus profecerit, cognoscamus.

Mirandum plane accidit, vt pia conuersatione Toxotii atq; Læcæ, Allanus Pontifex, Christianæ religionis hostis implacabilis, admirante præ miraculo Vrbe, iam caeserit Christianus, vt idem S. Hieronymus narrat his ve. bis. scribens ad eius filiam Læcam de Paula filia: Quis inquit, hoc crederet, vt Albini Pontificis nepos de promissione maritum nasceretur? vt presentie & gaudente auro, parua adhuc lingua balbutiret, Christi Allezina resonaret, vt virginem Christum in gremio nutret seuer? Et bene feliciter, expectauimus. Sancta & fidelis domus virum sanctificat infidelem. Lem candidatus est factus, quem filiorum & negotium crederent in vrbe circumdat. Ego puto, etiam ipsum totum, si habuisset alem cogitationem, potuisset Christianum credere. hæc ipse. Grande sane miraculū, potuisse senem renatari deuo, atq; idoloorum Pontificem in extrema fidelium classe proficere, & incipere discere religionis elementa, qui apud litos sacrorum agebat, Antistitem, & deceptorum senē a nepe infantula balbutiente dep. omiprū reddere Alleluia: quam ipsam mater Læca sancti sima femina cupida despondere virginem Christo, ab eodem S. Hieronymo petiit: & accepit de institutione eiusdem filij epistolam sperantem: cuius quæ ipsa quantum profecerit, illud modo satis sit iudicasse, eandem ætate antequam ad auxilium Paulam Hierosolimam nauigasse, ibiq; cum S. Eustachio in sancta Deo dicata virginitate conuouisse.

Quod autem pertinet ad Bleffillam: istanc hæc vltis fuit, vt viginti annoru vidua a viro relicta, quocū mentibus tanto tempore vixerat, mox (inquit Hieronymus), ipsam amissionem deplorauerit: virginem autem quam mater obitu doluerat, At quoniam modo ad mundi contemptum hanc eidem S. Hieronymus instituerit, ipse ad Eustochium fororem scribens, docet his verbis r: Memini me ante hoc sermone quinquennium cum adhuc Rome essem, & Ecclesiasten sancta Bleffilla legere, vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem, & vniuersa, quod in mundo cererit, putaret esse pro nihilo: vt autem ea, vt in morum commentarioli obsecra oras, diceret, vt Absq; me postea intelligere, quæ legebat, itaq; quoniam in prociū huius operi subita morte subitilla est, &c. Porro quæ huius adolescentule viduæ virtutes exuerint, idem S. Hieronymus in consolatione de obitu eius ad Paulam matrem conscripta v plurimū docet. Fuisse autem exultantem Græcis ac Latinis literis, idem affirmat, cum ait: Si Græce loquentem audisset, Latine eam nescire putares. Si in Romanam sonum lingua se verterat, nihilominus peregrini sermo redolebat. sed & de eadem subdit: In paucis non dicam mensibus, sed diebus ita Hebræe lingue viceat difficultate, vt in discendis cavendūq; psalmi cum matre concenderet.

Inter quatuor S. Paulæ filias, nempe Paulinam Eustochium, Bleffillam, atq; Rustinam, primam omnium Bleffillam

XL.

p. Hieron. epist. 147. q. Idem ep. 156. & 157.

XLI.

r. Idem ep. 7. ALBINUS PONTIFEX IDOL AD CHRISTVM CONVER-

XLII.

BLESSILLA SPECTATA VIRTVS. Hieron. ep. 151.

XLIII.

Idem ep. 151.

Idem ep. 151.

illam contigit ex hac vita migrare, vt idem S. Hieronymus ad Pammachium scribens affirmat, de cuius ad Christum conuersione extat eiusdem ad S. Marcellam epistola, vbi agit de agrotatione Blefillae. Quod autem reperitur Blefillae epitaphium, alterius potius esse conuincitur, quae non vicia ellet, sed reliquisset post se virum superstitem: puto tamen fuisse monumentum feminae Christianae: nam nequaquam praemittitur illa praefigi solita, DIIS MANIBVS, ex more Gentilium dedicatio: nec enim se habet a.

HIC EST POSITA
ALLIA, BLESSILLA. RARI. EX
EMPLI. FEMINA. QVAE. VIXIT
ANNIS. XXVI. M. II. D. XII.
... FECIT. DVLCISSIMAE. CONIUGI. sed
rursus ad Paulae filias.

XLIV.

De Paulina autem eiusdem sanctae Paulae filia, forore Blefillae, extat in eius demotione sancti Hieronymi epistola ad Pammachium conforonum sanctae Marcellae, vt idem sanctus Hieronymus tradit b, qui fuit Romae eius condiscipulus c.

Quarto loco nata Rufina nupta est viro clarissimo Alelio: qua immaturo funere (inquit Hieronymus d) pium matris animonum conseruauit. Huius praeclearas virtutes Sancti Paulinus Nolanus Episcopus scripsit in consolatione obiit eius ad Aleium virum ipsius. Porro haec minor natum nondum nupserat, quando ab Vrbe recessit Paula mater Hierosolymam profectura, sed iusto nubilis facta, vt testatur S. Hieronymus e, femina matris educatione sanctae et quae viro sancto coniuncta; de qua idem Paulinus f: *Est enim coniux fidei, soror virginum, filia perfectionis, cui Paula mater, soror Eustochium, tu maritus.*

XLV.

De Eustochio vero, minores sunt omnes laudes sancto proposito, quod suscepto, & vitae instituto, quod arripuit, quas maioribus in dies virtutum incrementis adauxit, ac tandem feliciter consummauit, de qua ad Pammachium haec Hieronymus g: *Quid Eustochio fortius, quae nobilitatis portas & arrogantiam generis Consularis virginali proposito proferit, & in Vrbe prima primium genus subingit, avertit pudicitiae? Hanc altiore gradum ceteris conscendentem idem S. Hieronymus scripto ad ipsam de custodia h virginum libello adiunxit. Quidam autem terribile acciderit Praetextatae amicae, virginem a suscepto proposito abripere conanti, ita narrat S. Hieronymus i: *Praetextata nobilissima quondam femina, iubente viro Hymettio, quae patris Eustochy virginis fuit, habitum eius cultumq, mutauit, & nequissimum criminum mundano moret exciuit sibi, vincera cupiens & virginis propositum & matris desiderium. Et ecce tibi eadem nolle cernit in formis venisse ad se Angelum terribili voce munitam, ponas, & haec verba frangenti: Tu ne ausa es viri imperium perferre Christo? Tu caput virginis Dei tuis sacrilegis atrectore manibus? quae iam nunc arefcent, vt sentias exuerata quid feceris, & finito mense quinto ad inferna duceris, sui autem persecutoris in scelere; & marito simul orbaberis & filij. Omnia per ordinem explet a sunt, & sequam miserae penitentiam velox signavit interitus. Sic videsit Christum violatores templi sui, sic gemmas & pretiosissima ornamenta defendit. Et hoc reuili, non quod insultare velim calamitatibus infelicium, sed vt montem cum quanto metu & cautione seruare debeas, quod Deus respondisti. haecenus Hieronymus ad Laxam haec probe scientem, quae Paulam hliam natam ex promissione (vt dictum est) martyris, virginem peccantissimam Deo dicauerat adhuc tenentem. At de Eustochio & Paula saepe dicendum inferius. Quod rursus ad res gestas anni huius spectat: promulgatum constat edictum ab Imperatoribus aduersus Gentilitium idololorum cultum, nempe vt reditus, qui pendi Romae solent pro facris faciendis virginibus Veitalibus, pendi omnino cessarent.**

XLVI.

Haec quidem hoc anno contigit, ex eo possumus affirmare, quod post eiusmodi sanctum ab Imperatoribus edictum de auferendis redditibus, qui facris Gentilium erant adscripti, ait Symmachus in eodem Relationis libello ditam famem esse consecutam, quam in loco ostendimus accidisse anno sequenti, qui praecessit eiusdem Symmachi Praefecturam. Ceterum hoc ipso anno, bien-

nio nimum ante dictam Symmachi Vrbanam Praefecturam, a Gentilibus Senatoribus legatio missa est ad Imperatorem: cui quidem legationi intercessit primo Romae Damasus, & Senatores Christiani, quo minus superstitiois Gentilitiae sedatores voti compotes fierent. Horum telus est sanctus Ambrosius, qui ad Valentinianum Imperatorem scribens haec ait k: *Pauci Gentiles communi vtrantur nomine, nam & ante biennium ferme, cum hoc petere temerent, missa ad me sanctus Damasus Romanae Ecclesiae sacerdos, iudex Dei electus, libellum, quem Christiani Senatores dederunt, & quidem innumeri, postulantibus nihil sitale mandasse, non congruere Gentilium istiusmodi petitionibus prebere consensum, Quisletiam publice, primatimque se non conuictos ad Curiam, si tale aliquid decerneretur. Dignum non est temporibus vestra, hoc est, Christianis temporibus, vt agnatis Christiani Senatorum adrogetur, quo Gentilibus Senatoribus profana deferatur voluntas effectus. Non libellum ego fratri clementiae vestra direxi. Vnde constat, non Senatuum aliquid de superstitiosa impensu mandasse Legatus. Sed fortasse dicitur: Cur dudum non interfuerint Senatori, cum ista peterentur? Satis loquuntur, quid velint, qui non interfuerint: satis locuti sunt, qui apud Imperatorem locuti sunt, &c.*

Hoc item anno, qui numeratur vigesimus a conflagratione templi Iapollinis Dianitici apud Antiochiam, S. Ioannes Chrysothomus, vt ipse testatur, aduersus Gentiles disertissimum commentarium elaborauit: nam ait l: *Ecce enim iam vigesimus ex eo annus agitur, nec tamen edicij ab igne relicti pars vlla delata est, haec ibi Chrysothomus, qui & eodem anno quinque illas nobilissimas orationes aduersus Iudaeos elucubravit, significat id ipse etiam, cum in eam fecundam haec item habet m: *Sub Imperatore, qui fuit etate nostra ante annos viginti, Iulianus scilicet, qui Imperatores omnes superauit impietate, & Insupet & eodem item anno aduersus Anomaeos haereticos de incomprehensibili Dei natura quinque homilibus erudite copiose tractauit. Id enim facile inde potest intelligi, quod in secunda eorum sic ipse ait: *Nuper cum in hoc venissemus curriculum distatanda, & lactandi captus eosdem terribilissimos, quem admodum meminisit, pugnans cum cunctis Iudaeorum exceptis. In vides, tunc contra haereticos aduersus exeruisse stylium, cum paulo ante conseruisset manus aduersus Iudaeos. Sed & inferius cum dicat ante decem annos accidisse seuitiam illam Valentis Imperatoris Antiochiae exhibitam aduersus eos, qui Imperium affectassent, eandem vtique chronologia conflagrat.***

Vides magno miraculo, ipso sui ortu statim in tria flumina erumpere fontem, & in militia tyronum aduersus triplicia armata in Ecclesiam agmina Gentilium, Iudaeorum, & haereticorum irumpere, eadem summa felicitate atque facilitate discurrere, ardua petere, appetereque acerbiores Ecclesiae hostes. Haud enim pridem diaconus a Sancto Meletio Ioannes fuerat ordinatus, Antiochiae que degens, absente Flauiano successore Meletii, docendi munere eius vicem agebat. De absentia enim Flauiani haec ipse in exordio transactionis aduersus Anomaeos haereticos ait: *Quid hoc sit, fratres carissimi; pastor abesse, & tamen omnes sumam cum diligencia seruaueri ordinem video. Profecto homini illius pastoris id quinque officium est, vt non modo illo presente, verum etiam absente, omne studium omne adhibeat. Quoniam autem profectus fuerit Flauianus, iam anni huius initio dictum est, nimirum ad Constantinopolitanum Concilium, vt Romanam declinaret Synodum, ad quam vna cum Epiphano venisse Paulinum alterius partis Antiochiae Episcopum, & cum illis S. Hieronymum, iam demonstratum est.*

Sed quid insuper hoc eodem anno ad populum tractasse Antiochiae reperitur? Habuit eodem tempore sermonem illum, cui est titulus: *De anathemate, ab alio vero perperam addita in scripto ista: Quod neque vni neque mortui anathemate plebentis sunt, eam quidem homiliani dictam esse ab ipso mox post quinque illas aduersus Anomaeos orationes, plane fatetur eius exordium, cum his verbis orationem auspiciatur: *Nuper ad vos de incomprehensibili cognitione Dei differens, tam Scripturarum testimonio, quam rationum**

a Extat apud Aled. de Orthograp. pag. 14.

b Hieron. epist. 54. c Hieron. epist. 10. d Idem ep. 27. DE REVERENTIA ET ALITIO.

e Idem ep. 27. in epistola Paulae. f Paulin. epist. 11.

g Hieron. epist. 16.

h Idem ep. 22.

i Hieron. epist. 7.

k perxit

l LEGATIO GENTILIVM SENATORVM PROCVLTV DVORVM.

k Anief. 192. 10.

l expedit. IANIEL. DAMASVS. REVICITIE. GENTILIVM. SVS. SENATORIVM.

XLVII.

m Chrysoth. aduersus Gentiles. 10. UERVSITICIS. SVS. AD. PAVSIVS. GENTILIVM. Chrysoth. aduersus Iudaeos.

XLVIII.

10. CHRYSO. OST. FA. VINDIA. CVM. DO. CTINA. CONINVA. CTA.

XLIX.

10. CHRYSO. OST. TEA. GATIO. DE. ANA. THEMATA.

quid

quos natura supplicat, copiose declarabam. & paulo post: Agnoscite & de anathemate, qua conuenit, in medium fideliter asseramus. Sic igitur vides per se ipse demonstratum certa quadam conuentione temporum, tanquam in catena annulorum in clausura annulo, hoc anno Chrysostrum primo aduersus Gentiles scripsisse, deinde disseuisse aduersus Iudaeos, conuentione postea Anomaeos, atque ad postremum de Anathemate sermonem habuisse. At quorsum, dices, eiusmodi adeo exacta de se ipsis Chrysostrum distinquis? Planam quidem interest, nosse, quo tempore eam ipse de Anathemate tractationem instituit, ut & ex huius temporis rebus, quibus nonnulla, quae in eo sermone habentur oblecta, quae & in peccato scandali insipientibus posita esse videntur, in quam offendant, perspicua fiant, & manifesta luce intelligantur.

At quoniam ista: Audi: Hec tu (inquit) qui tanta auctoritatis, qui tantam tibi usuram potentiam, ut scilicet dicere audeas anathema, quo qui separatur à Deo, mancipatur diabolo. Tunc enim factus filius Dei, & stans ouis à dextris, & hordos à sinistris. Cur igitur dignitatem tantam assumis, qua Apostolos tantum communicas, & tu, qui illorum sacri soloni successores, vere pleni gratia & virtute? Lam Apostoli diligenter id mandatum seruauerunt: sic enim haec uis conuenit ex Ecclesia, quasi effundendus esset dexter oculis: qua tempore membrum defecione magnum fore compulsionis & doleri iudicium praeserebant, & erat ostendit enim Apostolos peccato & peccato ex utroque esse potestatem: que subdit: Vultu discere, qualia de hoc, neque qui indebitum sibi uis usurpans, audeat anathema inerte, qui & Apostolorum temporibus martyrium meruit? Monstratorum huius uerbi gratiam, tali uocabatur exemplo. Sicut prius homo regem sibi ipsi perperam circumponens, uia cum omnibus, qui cum uiuant, ponitur ut iuramus: ita & qui Dominum amicum sententiam fert, & hominem facit anathema Ecclesia, abducit se ipsum in extremam perniciem, usurpando dignitatem filij Dei. Sic ille dicebat. Putatis ne hanc parui momenti rem esse, ante iudicem, iudicij quo tempore, aliquem huiusmodi sententiam condemnare? At qua huius generis a subdit, attende: Obsecramus & conestamur uos, ut à tanto malo desistatis.

Nam is, quem in anathemate are decreuisti, uel uiuit, & adhuc in mortali uita haec superest, uel mortuus est. Quod si adhuc superest, imple agis, qui cum, qui à malo in bonum se uertere potest, crudeliter abiecit: Sin mortuus est, multo magis crudeliter. Cur ita? Quia Dominus suo stat, uel cadit, non iam suo iure humano existimatur, atque tandem haec ad finem. In propter uos, ne uobis uerba haec mente excidant. Dogmata enim impia, & quae ab hereticis profecta, argueret. & anathemate are oportet: hominibus autem parcendum, & pro salute ipsorum orandum.

Hec uero cum tanta energia inaleet Chrysostrum, eius hylam excoluit heretici, quasi unum inuenerint qui eadem, quae ipsi sapiat, tantum doctorem excommuniandi eius è manibus Episcoporum iniuste haecenus usurpatum extorquebant. Sed hos omnes una, si uelimus, responsione per facile possumus eludere, si dixerimus, ipsam quod hoc anno ad huc diaconus, nouus miles (quod tunc erat) inconsulte disseuit, postea pronectiois factum aratis, atque in matris collis, cum dicitur, cum factis abundantius emendasse, dum de intelligendo ab Episcopis anathemate excentis (ut diximus) locis, p. concione tractauit, & sublimis quoque personas, ut inferius appareret, anathemate condemnauit: Haec, inquam, si dixerimus, & talis Chrysostrum, quod humanum est, quod inuenimur esse, sed factum uim, cum uerbis, cum operibus perperam dicta contemneret, quod obiectare adhuc ualeat obgrantes haecentis uolunt p. centiuit, quem in eate semel lapsum esse cõstat, quod S. Augustini, laudabiliter sepe fecisse, omnes praedicant. Non habes igitur quid, haec dicas, si Chrysostrum opponimus Chrysostrum, senem adolecenti, ueteranum tyoni p. titorem perito, uerbo semel lapsu, contrarium sepius uerbis & operibus astutem, & ad recta Ecclesiastica dogmarum lineam ueritatem uim passam accommodaorem.

Sed abis, ut uel minimum quicquam eam in his etatis dicamus: non enim recto pede incesse ad Euangelij ueritatem, ipsis tantum uideri potuit, qui limis oculis in-

tuentes, strabones nobis temporis, quaeq; à recto distorquent. Ex tempore enim, loco, rebus, personis, quibus sit germanus sensus uerborum Chrysostrum, quisque cupiditas ueritatis facile assequatur: quorum omnium nisi ratio habeatur, ut ex utroque obiectionum multiplices laqueos quis euitet. Considera, inquam, tempus: hoc nempe anno, quo est celebratum Romae Concilium, & sedes Antiochena est adiuuata Paulino, Ioan. Chrysostrum est habuisse sermonem. Attende & illud, Antiochie concionem dictam, absente eius partis Episcopo Flauiano (ut diximus ex eius uerbis) qui Constantinopolim profectus erat ad Synodum. Intuere pariter, Chrysostrum ea perorasse ad populum communionis Flauiani, exasperatum in aduersae partis Fideles Paulino communicantes, & in eundem odio percipit anathema in clamantem, locutus ad ignobile vulgus, quod nec quid uox anathema significare, intelligeret: in hoc ipso pane exordio his uerbis Chrysostrum sic inuehit: In speculo uisus, qui nullum ex sacris literis germanum sensum, imo nihil omnino sacrarum literarum tenent, & (ut plerumque transcam, nam arabes dicere) suribondos, nugaces, contentiosos, qui neque sciunt qua dicunt, neque de quibus affirmant, in hoc uim tantum audaces, quod dogmata statuant, & anathema declarant ea, qua maxime ignorant. En uides, ad quos sit sermo Chrysostrum, & quibus cum tota illa disceptatio infundatur. In hos, inquam, est tota illa de non inferendo anathemate exaggeratio; uel cum ait: Hec, qui tanta auctoritatis, qui tantam tibi usuram potentiam? & uel cum illam citat maximis sententiam, qui Apostolorum temporibus uixit. At quisnam hic, qui scriptorum monumenta reliquit, alius quam Ignatius? Est sane locus in epistola ad Smyrnenes, ubi haec legitur uerba a: Si uere censetur pena dignus, qui aduersus Regem insurgit, ut qui uoluit bonas legis constitutiones: quanto potius grauius subiacebit supplicio, qui sine Episcopo quod uolet agere, concordiam rumpens, & decentem ordinem confundens, & reddidit ipse sententiam, & non uerba Chrysostrum, atque ad propositum illud sum inflexit.

Sed & illo quoque dilemmate conuincenda erat plebs ipsa & omni denique argumenti genere infrenanda, quo à cepta teprimetur audacia: plurimum namque intererat Flauiani communionis homines in officio continere, ne qui à Romana tolerabatur Ecclesia Flauianus ipse cum iuis, nec anathemate haecent perculsus erat, licet improbatetur eius electio, pateret ipse cum illis, quod inferretur in Paulini communionis homines anathema. Magna quidem indolentia Romanae Ecclesiae ea fuit, ut eius non probaret electionem, eam à communionem minime separaret. Vnde igitur in re magni momenti Chrysostrum, accerit in eos inuehit, qui in Paulini sedatores anathema in clamarent, perinde ac si essent heretici, atque eadem ratione, qua Apollina uis censendi: quorum temeritatem, prociaciamque retundens, uanumque praetextum redarguens, ita subdit: Ad hoc quod respondet illi malitia potentia, hereticum, autem ille factus est, & inhabitantem habet diabolum. Aduersus Deum inuictissimam loquitur: multos in profundum perditionis abducit, eloquentia sua efficit suadela & ductione. Sane propter hoc à Patribus nulli est maxime quia eius magister quoque partem Ecclesiae abstulit, Paulinum uel Apollinarem designans. Sane de istorum singulorum de crimine sermo multum bene mutatum, refutauit, errorem in perniciosissima praesumptione penetratibus inualuisse redarguens. haec ipse plane, significans, longe diuersam esse Paulini causam atque Apollinaria, quorum differentias alio sermone disciminasse testatur, qui non extat.

Lam puto, probe intelligis, lector, ex tempore, loco, personis, & rebus, Chrysostrum tanto tantum populum, ut ipse profiteretur, redarguere uoluisse, qui in uerbis uocibus in aduersarios Paulini asseclas anathema in clamaret, cuius tunc nec tempus, nec locus esset. Intueris pariter, quam necessarium sit, ex occasione oblata uim orationis expendere, cum interdum contingat, his minime perceptis, aliquem ex illis loqui blasphemias, tamen habita causa perfecta cognitione, nihil dici inueniat potuisse sanctius, atque rectius. Nam ex sententia Salothonis b, Scimus opportunitus, ille est optimus, cum alioqui

VERBORUM CHRYSTOS. GERM. NVA. 22. SVV.

ignat. ep. 20.

LIII. QUA MO. TER OCCASIONE. IUST. HANNES. IAM HAB. RVIT ORATIONEM.

LIV.

b. Eroll. 11.

L. VERBA CHRYSTOS. AD HERR. VICI. MA. LE ACCI. PTA.

LL. CHRYSTOS. AD HERR. ANATHE. MATI.

LII.

eo per te expellit, qui ad omnibus exigi consuevit. Nullum enim, nullo...

inceptionibus plenam, vixit illo à bona conversatione lapsus. Et...

LXIII.

a Theod. li. 5. par. c. 3.

b Socr. li. 5. p.

c Theod. li. 5. par. c. 3.

LXIV.

d Socr. li. 5. par. c. 3.

LXV.

e In Actis...

LXVI.

f In Actis...

LXVII.

g In Actis...

LXVIII.

h In Actis...

LXIX.

i In Actis...

LXX.

k In Actis...

LXXI.

l In Actis...

LXXII.

m In Actis...

LXXIII.

n In Actis...

LXXIV.

o In Actis...

LXXV.

p In Actis...

LXXVI.

q In Actis...

LXXVII.

r In Actis...

LXXVIII.

s In Actis...

LXXIX.

t In Actis...

LXXX.

u In Actis...

LXXXI.

v In Actis...

LXXXII.

w In Actis...

Redditi vero ipsi fuisse patrie ob graves contra...

Iam vero reliquis huius anni, quae extant, res gestas re...

Impp. Gratianus, Valentinianus, & Theodosius AAA. Palladio Diacono Orosiano.

Adem olim frequentia delicatam, carnis etiam, populo quoque...

Hoc etiam anno, in eadem Consulibus, aduersus Manichaeos...

Quo patitur anno aduersus validos mendicantes est promulgatum...

Hoc exercitum comitatus in eadem, in his Christum confoset, horum...

Annal. Eccl. Tom. 4.

f Socr. li. 5. p. 1. c. 3. LXVI. CHRYSTOS: ORDINA: TVS LA: TOR.

g Socr. li. 5. p. 1. c. 3. LXVII.

h Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

i Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

k Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

l Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

m Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

n Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

o Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

p Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

q Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

r Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

s Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

t Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

u Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

v Socr. li. 5. p. 1. c. 3.

SUB

a Chryf ad pap. Anr-ohar bo. mil. 22.

excitatur & Iohannes Ch ystiformus a. Propterea, inquit, ante Ecclesias & martyrum monumenta pra foribus pauperes sedent, vt nos ex huiusmodi sicutaculo multum capiamus vtilitatu. At de his haec tenus.

barbarorum stipatus agminibus Italia te infundero: Valentinianus Hunnos atque Alanos appropinquantes Gallia, per Alouanna terras reflexa, excolat tamen non contra Maximum picepue accitos esse Hunnos, sed contra Iuthungos Rhetias populantes.

Iper haec autem, cum Maximus transiens in Gallias cum Britannis, Armoicos se sedibus eiecisset, atque vberem, sed habitatoribus vacuum regionem in idem Britannis militibus tribuisset: quo nouam coloniam in posterio propagaret; Connani Britanni Reguli, quem Britannoru ducem habebat in exercitu, consilio; & Britannia nouis colonis singulas virgines singulis militibus coningio federandas, missa legatione ad Cornubia in Britannia Regem, expetit. Nihil vilius est negari debere nouo Imperatori, quem in Britannia exortum idem Britannia Reguli omni studio conuoluerit, cum praefertim non si gentilibus suis, in idemque donatis noua prouincia praediuicibus. suas ipsorum filias matrimonio honestissime coniungendas fore, certum haberent. Duabus igitur legionibus Britannicis, pro numero militum, qui tunc in eis reperi fuere, totidem delectae sunt virgines, omnes numero vndeim mille, quarum principem locum tenebat Vrsula Regis Cornubia, nomine Dionoci, filia, desponsa Connano duci exercitus Britannorum. Cunctae Londini collectae, inpositaeque; sunt inuite nauigis: dumque nante soluant Armoicoeum regionem veritas a seua procella impelluntur ad Germanicum litus; vbi dum essent, Melga Piccorum, & Gaunus Hunnorum pyrae, qui pro Gratiano aduersus Maximum mare illud in cursabant, eas nacti, in ipsas insiliunt, vt hostium feminas, seuitiam pugnantur atque libidine. Sed cum hortante Vrsula mortem pati potius delegissent, quam virginei pudoris fete diffendium: barbarico illi in eas inactu furore, quod properarent alio, nec esset otium eas demulcere blanditiis; in ipsas armis vt in hostes insiliunt, trucidantque singulas: quas duplici auctas corona, martyrii scilicet atque virginitatis, caelum excepit. Haec quidem ex antiquis monumentis rerum Britanniae excepisse, Gaufridus Episcopus Aphenensis in suo de rebus Britannicis commentario tradit.

IESV CHRISTI Annus 383.

DAMASI PAP. GRATIANO 17. Annus 17. VALENTIN. 8. IMPER. THEODOSII 5.

I.

Q Vi sequitur annus Domini trecentesimo octog. simo tertius, inchoatus est Merobaudes & Saturnino Consulibus, quo & Gratiano decimus sextus absoluitur: Homm Consulatum nota consignatum habetur epitaphiu a sancto Damaso Papa conscriptum verbis istis, hoc anno b:

Quid loquar aut silens? prohibet dolare ipse fateri. His tamen lacrymas retinet cognosce, parentum Proiecta, fuerat primo conuincta marito Pulchra decore, suo solo contenta pudore. Heu dilecta satis misera genitricis amore. Accipe, quid multum, ab Alani passu fudera prima Erepta, ex oculis Flori genitoris abigit Aetheria, n capiens caeli conscendere lucem. Ha: Damasi praeferat cunctis solatia sibi.

Vix, ann. XVI. M. X. dies XXV. Dep. III. Calend. Ian. Fl. Merobaudes et Fl. Saturnin. Coss. Haec Damasus: qui licet summus Pontifex; tamen & in his quoque se serotam Dei seruum exhibuit, vt parentes de siue obitu merentes, ita (vt legitur) scripto epitaphio consolaretur. His occasione nouorum Consulatum positus, iam qua sub iudem hoc anno gesta sunt, videamus.

Hoc anno Maximus Dux exercitus in Britannia tyrannidem arripens, acclamatus a militibus Imperator, transmittens exercitum in Gallias, ab insensu Gratiano legionibus exceptus, Int perium sibi corrobora. haec Victor e & Zolimus d. Treueris ipsum collocaffe thronum Imperii, Gilda e Sapiens tradit, qui & haec de eo summatim habet: Maximus callida primu arripens, quam virtute, finitimos quoque pagos vel prouincias contra Romanum statum, recta per uirg inuendit, sui sacroro regio aduictens, & vnam alarum ad Hispaniam, alteram ad Italiam extendens. & thronum iniquissimi Imperii apud Treueras statuens, tanta infamia in dominos debacchatus est, vt duos Imperatores legitimos, vnum Romanum, alterum religiosissimam vita pelleret, &c. haec ipse. Vt autem obsequentes sibi milites redderet, ea vsum arte, & colorasse mendacia, Pacatus se adit, vt se Theodosio Imp. affinitate coniunctum affereret, quasi eadem ipse, consilio Theodosio, aggressus esset. Assistant ab i, Maximum Britannum genere, ex Helena Constantini matris profragine originem mentientem, Britannia Regulum ope fultum audax facinus perentasse. Britannu quidem ipsum fuisse, Socrates g tradit de stemmate vero Constantini sibi aliud arrogasse, cognomen Flauum ind. cum est; dicebatur enim ipse, Flauus Clemens Maximus, licet Zolimus b Maximum Hispanum genere fuisse velit.

MAXIMI TYRANNIS.

c Videri in Gratiano. d Z. s. l. 4. e Gilda de excidi. Eritan

f Pacat in Faq. 77. Theodosii.

g Socr. l. 5. c. 11. h Z. s. l. 4.

II.

Gratianus autem cum se non Britanniae tantum coplis, Galliarumque exercitu videret, sed & infidos esse putaret; quod & expectus est reliquos, qui apud se erant milites: Hunnos sibi concilians, in Gallias eos vocat aduersus Maximum: quorum alios classe voluit infestare Britanniam, vt horum fatigatus molestis reuocari ab inceptis Maximus posset: alios vero Alanis conuictos in Gallias propere iussit, vt aliis copiis iungerentur. Sed Gratianus exercitus prodicione extincto, Valentinianus frater, sub pacis spe cum Maximo inuenda, ab eo abire mandauit, id quidem S. Amb. obus in relatione ad Valentinianum, Maximo inuolatum a se fuisse inter alia tradit, cum ait: Vult autem, quid intersit inter tuas mentiones, & Valentinianum Augusti pueri mansuetudinem. Tu flagitabas, quod

i Amb. ep. 27.

At licet multa de aliis auctor habeat fabulosa, que veris non nihil fidei detrahant, vt magno delectu sit liber ille legendus: cum tamen eo loco constituta res sit, vt inter apocryphorum quiesquias arbitri confidentes, que magis verisimilia comprobentur, ea iure deligenda putem: obuiis accepimus manibus, que ab eodem auctore narrantur, quod eadem plurius fulciantur verisimilib, coniecturis, reliqua vero, que edita habentur Acta, plurius consent cuique prudenter seferre esse figmentis. Diferimus de his in nostris Notis ad Rom. Martyrologiu, Lindanique Episcopi Gandauensis vt in editione clarissimi ad stipulationem adieciimus. Quibus accedant, que vt nobilis & cum primis dicitur Marcus Vellereus in Fragmentis Itinerariae antiquae tabulae summa pericia illustratis haud pridem ed. dir, vbi agit de Praetorio Agrippinae ad mare lico: cuius sententiae antiquorum monumentorum fide certa testat, haud inuiti subscibimus. Tu velim ipsum consulas. Nos iam reliqua percurramus.

Hoc anno res Gentilium Romae mirum in modum collapsae sunt: de impietate sumptibus sacrificioru ac stipendiis sacerdotum, illud superadditum est, vt Gratianus nomen respuecit summi Pontificis; quod haec tenus more maiorum abiq; tamen labe ipsorum sacrorum, Chulianus Imperatores ob summam potestatis amplitudinem retinuerant: sed & Vrbs Praefecto de rebus ad Gentilium superstitionem pertinentibus (quod Pontificum erat) auctoritate tribuit iudicandi, quod ex Symmachii epistolis colligi potest. Verum his accessit, quod cum Praefecturam Praetorii sive Vrbanam Gracchus vir clarissimus candidatus Chulianus religionis gereret, in deiciendis idolis egregiam nauauit operam. Contigisse quidem hoc anno eius Praefecturam Praetorii, complata Imperatorum rescipra declarat: si licet S. Hieron. scribens ad Lazarum eius consanguineam, Praefecturam Vrbanam gessisse

III.

DEI. VR. AVLA ET SOCIIS MARTY. RIVV.

IV.

V.

k Symmach. l. 5. ep. 22.

l. 3. de quib. C. d. Theod. l. 4. C. de dign. h. 12.

dicitur